

τετραπέρατος

Δευτέρα, 21 Μαΐου 2012

4:02 μμ

Σήμερα με τη λέξη τετραπέρατος -η, -ο νοείται αυτός που είναι πολύ έξυπνος: τετραπέρατο παιδί ΣΥΝ.

πανέξυπνος, ευφυέστατος, τσακάλι, σαΐνι, γάτα, διαόλου κάλτσα.

έξυπνος.

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΑ μτγν. αρχική σημ. «αυτός που έχει τέσσερα πέρατα δηλ. ο

κόσμος», τετρα- + -πέρατος πέρας. -ατος, Η σημερινή σημασία

προήλθε υπό την ενδιάμεση έννοια κοσμογυρισμένος, πολύπειρος.

αυτός που έχει γνωρίσει τα πέρατα τού κόσμου».

171 Μπαμπινιώτη - Λεξικό της νέας ελληνικής γλώσσας - Β' έκδοση 2005

Ο Δημητράκος στο 300 δεν είναι τόσο απόλυτος. Υποφώσκει δε και κάποια συμφωνία με τα όσα θα αναπτυχτούν παρακάτω

ευφυέστατος, πανήροτατος, ο τετραπέρατος
τετραπέρατος (κ. -η)-ο(ν) μτγν., μsn. κ. δημ. ὁ
ἔχων τέσσερα πέρατα : Γρηγ. Νύσσ. 2,25B προνα-
ητοῦ πάσης τῆς τετραπεράτου .. κτίσεως, Στουδ.
Θεόδ. 330B, ΨΧρυσ 7,495,26 ὁ τετραπέρατος κός-
σμος ἥ μsn. τό οὐδ. κτ. πληθ. τετραπέρατα
τὰ τέσσερα πέρατα τοῦ κόσμου : Βαλσ. ἐν Κοτελ.
2,501A εἰς τὰ τετραπέρατα τῆς οἰκουμένης
2) δημ. ὁ πολypeiros, ὁ τετραπερασμένος.

Screen clipping taken: 21/5/2012 6:01 μμ

2) δημ. ο πολypeiros, ο. τετραπερασμένος.

Γνωρίζουμε όμως ότι ορισμένα αριθμητικά προθήματα έχουν μη κυριολεκτική αλλά μάλλον επιτακτική έννοια. Π.χ.

- Τρισηλίθιος
- Τρισκατάρατος (προσωνύμιο του Σατανά).
- Τετράπαχος γάτος
- Εφτασφράγιστο μυστικό
- Σαρανταπληγιασμένος γάιδαρος
- Εξηνταβελόνης (τσιγκούνης)

Τα πεντάρφανος, πεντάμορφη δεν παράγονται από το πέντε αλλά από το πάντη (πάντα: με την ενν. εντελώς, πλήρως).

Μια διαφορετική εκδοχή

Όμως μια τελείως διαφορετική εκδοχή μπορούμε να έχουμε για την ετυμολογία της λέξης από το βυζαντινο τεραπέρατος που μαρτυρεί ο Σαράφης στο [9290](#)

*Ναυτοδικειον δέ τι ἐκ τῶν ἐπινηγιων του περι ου ὁ λόγος ειδους εδικαιοῦτο να ἐπιβάλλη
μασίτγιωσιν μὲν μέχρι διελεύσεως του κατακρίτου τετρακίς μέσω ένωμοτίας ἐξ αμφισταμένων
12 μασιτιγοφόρων άνδρών (ὁ κατάκτριτος διαπερατός, διπέρατος, τριπέρατος καί
τετραπέρατος) καί φυλάκισιν ως τριών μηνών έν τω κύτει τού σκάφους.*

9290 ΥΠΟΠΛ. ΚΩΝ. ΣΑΡΑΦΗΣ-ΠΙΝΤΖΙΠΙΟΣ - Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΚΟΣ ΣΤΟΛΟΣ - ΑΘΗΝΑ - 1907 σελ. 296 [331]

Αν λάβουμε υπόψη την εμπειρία του να φας ένα τέτοιο γερό βρωμόξυλο μπορούμε κάλλιστα να υποθέσουμε ότι ο τετραπέρατος ήταν αυτός που έχει περάσει τέσσερις φορές από το βάσανο, τη

δοκιμασία. Άρα είναι ένας πολύπειρος, ευφυής, δοκιμασμένος άνθρωπος.
Ας μην ξεχνάμε πως η βάσανος είναι το σημερινό τεστ η δοκιμασία

ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΟ (το) [αρχ.] {βασανιστηρί-ου | -ων} **1.** η μέθοδος κακοποιήσεως κάποιου μέσω υποβολής του σε σωματική ή/και ψυχική δοκιμασία. συνήθ. με σκοπό την τιμωρία ή την ψυχική του κατάρρευση και τον εξαναγκασμό του σε πράξη: γνωστά ~ είναι η μαστίγωση, η φάλαγγα, η εικονική εκτέλεση κ.ά || υποβάλλω σε βασανιστήρια **2.** (καταchr.) η ταλαιπωρία και η κακοπάθεια που τυχαίνουν στη ζωή τα βάσανα: πέρασε (σαμε τώρα πολλά ~ ΣΥΝ δοκιμασία **ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΣ** (ο) [αρχ.], **ΒΑΣΑΝΙΣΤΡΙΑ** (η) [αρχ.] {βασανιστριών} πρόσωπο που εκτελεί βασανιστήρια, που υποβάλλει (κάποιον) σε βασανιστήρια — **ΒΑΣΑΝΙΣΤΙΚός**, -ή, -ό [μτγν.], **ΒΑΣΑΝΙΣΤΙΚά** επίρρ.
ΒΑΣΑΝΟ (το) **1.** οτιδήποτε προκαλεί ταλαιπωρία, δοκιμασία. καθετί εξαιτίας τού οποίου υποφέρει κανείς: αυτό το παιδί είναι μεγάλο ~! || «ω, πόσο ~ μεγάλο το ~ είναι τής ζωής!» (Κ Βάρναλης) **ΦΡ μετά (πολλών) ΒΑΣΑΝΩΝ** με πολλές δυσκολίες ή ταλαιπωρίες **2.** (συνεκδ.) η ίδια η ταλαιπωρία, κάθε δυσάρεστη κατάσταση ή εμπειρία. της διηγήθηκε τα ~ του || περάσαμε πολλά ~ στην ξενιτειά ΣΥΝ πάθημα. [ΕΤΥΜ < μεσν. βάσανον < αρχ. βάσανος (ή) (βλ.λ.)]
ΒΑΣΑΝΟΣ (η) {βασάν-ου | -ων, -ους} η σε βάθος εξέταση στοιχείων, με στόχο την εξακρίβωση τής αλήθειας ή τής αξίας: δικαστική / επιστημονική / δημοσιογραφική ~ || το έργο του πέρασε επιτυχώς από τη ~ τής κριτικής. [ΕΤΥΜ αρχ., αρχική σημ. «η λυδία λίθος για την εξακρίβωση τού γνήσιου χρυσού», < αιγυπτ. haḥan «είδος σχιστολίθου που χρησιμοποιήθηκε ως λυδία λίθος»].

171 Μπαμπινιώτη - Λεξικό της νέας ελληνικής γλώσσας - Β' έκδοση 2005

Βεβια από των αρχαιοτάτων χρόνων μέχρι και επ' εσχάτων η εξακρίβωση της "αληθείας" δεν γίνονταν δια φιλοφρονήτικων παρακλήσεων αλλά με μαρτύρια τερατώδη (βασανιστήρια*)

*) Από Ιερά εξέταση μέχρι και ΕΑΤ/ΕΣΑ,

Βλ. 154 - ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΣΙΜΟΠΟΥΛΟΣ - ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΑ ΚΑΙ ΕΞΟΥΣΙΑ - 1987

Τα πέρατα

Η θεωρία των **περάτων** της Γής ήταν Εκκλησιαστική άποψη που δεν την συμμερίζονταν οι Έλληνες (Εθνικοί) και τα ανοικτά μυαλά των επιστημόνων της Δύσης, όπως ο Γαλιλαίος που πίστευαν στην σφαιρικότητα της γης και επομένως στην ανυπαρξία περάτων.

Κατά την θεόπνευστη θεωρία οι ουρανοί ήταν τουλάχιστον επτά και τα πέρατα της γης τέσσερα.

Επάκουσον ημών, ο Θεός, ο σωτήρ ημών, η ελπίς πάντων των περάτων της γης και των εν θαλάσση μακράν.

Ψαλμός ΞΔ

Απόστολοι έκ περάτων, συναθροισθέντες ένθάδε, Γεθσημανῇ τῷ χωρίῳ, κηδεύσατέ μου τὸ σῶμα, καὶ σύ, Υἱὲ καὶ Θεέ μου, παράλαβέ μου τὸ πνεῦμα.

ΜΕΓΑΣ ΠΑΡΑΚΛΗΤΙΚΟΣ ΚΑΝΩΝ

ΗΧΗΤΙΚΟ ΔΕΙΓΜΑ

Από τότε τα **περατα της γης, ή τα πέρατα του κοσμου** περασαν στη λαϊκή γλωσσα

Που δύσην ως ανατολήν τζ' απού βορράν ως νότον
τζ' απού **τα πέρατα της γης** τον κόσμον προσκαλώ τον.

Η Λυερί τζ' ο Χάρος - Δημοτικό Κύπρου

ΗΧΗΤΙΚΟ ΔΕΙΓΜΑ

Το τυπικό παραδειγμα είναι ο τετραπέρατος Οδυσσεας ο πολύμητις*, ο πολύτροπος ος μάλλα πολλά πλαγχθη. (πέρασε, τραβηξε πολλά)
Ομήρου Οδύσσεια Ραψ. Α & Χ.

*)Αὐτὰρ ὁ γυμνώθη ῥακέων **πολύμητις** Ὀδυσσεύς,
ἄλτο δ' ἐπὶ μέγαν οὐδόν, ἔχων βιὸν ἡδὲ φαρέτρην ...

Βιβλιογραφία

154

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΣΙΜΟΠΟΥΛΟΣ - ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΑ ΚΑΙ ΕΞΟΥΣΙΑ - 1987

171

Μπαμπινιώτη - Λεξικό της νέας ελληνικής γλώσσας - Β' έκδοση 2005

9290

ΥΠΟΠΛ. ΚΩΝ. ΣΑΡΑΦΗΣ-ΠΙΝΤΖΙΠΙΟΣ - Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΚΟΣ ΣΤΟΛΟΣ - ΑΘΗΝΑ - 1907